

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τέταρτος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησίαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

13 Νοεμβρίου 1877

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

*αθανασίου
διακού*

ΤΟ ΟΡΩΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΗ ΟΡΩΜΕΝΟΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ F. BASTIAT]

Συνόμιμα ἐπὶ σελ. 705.

VIII. Αἱ ΜΗΧΑΝΑΙ.

«Ἀνάθεμα τὰς μηχανάς! Κατὰ πᾶν ἔτος ἡ προοδευτικὴ αὐτῶν ἰσχὺς καταδικάζει εἰς τὴν πενίαν ἑκατομμύρια ἐργατῶν, ἀφαιροῦσα αὐτοῖς τὴν ἐργασίαν, μετὰ τῆς ἐργασίας τὸν μισθὸν, μετὰ τοῦ μισθοῦ τὸν ἄρτον. Ἀνάθεμα τὰς μηχανάς!»

Τὴν κραυγὴν ταύτην ὑψώνει ἡ δημόδης πρόκληψις, καὶ αὐτῆς ἡ ἡχὴ ἀντηχεῖ διὰ πασῶν τῶν ἐφημερίδων.

Ἄλλὰ—ἀνάθεμα τὰς μηχανάς;—ἰσοδυναμεῖ τῷ—ἀνάθεμα τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα.

Μὲ καταθλίβει δὲ ὅτι ἐνδέχεται νὰ εὐρεθῇ καὶ νοήμων ἄνθρωπος συνεπικυρῶν τὸ δόγμα τοῦτο.

Ἐὰν τὸ δόγμα ἦναι ἀληθές, ποῖσι αἱ αὐστηραὶ αὐτοῦ συνέπειαι; Ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐνεργητικότης, εὐεξία, πλοῦτος, εὐδαιμονία πιθανὰ εἰμὴ διὰ τοὺς ἡλιθίους λαοὺς, τοὺς καταδεδεκασμένους εἰς διανοητικὴν ἀκνησίαν, εἰς οὓς ὁ Θεὸς δὲν ἔδωκε τὸ δλέθριον δῶρον τοῦ σκέπτεσθαι, τοῦ παρατηρεῖν, τοῦ συνδυάζειν, τοῦ ἐφευρίσκειν, τοῦ δι' ὀλιγωτέρων μέσων ἐπιτυχῶσαι πλείονα ἀποτελέσματα. Τὰ ῥάκη, ἐξ ἐναντίας, αἱ ῥυπαραὶ καλύβαι, ἡ πένις, ἡ αἰτία καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἀτονία εἶναι ὁ ἀναπόφευκτος κληρὸς παντὸς ἔθνους ζητοῦντος καὶ εὐρίσκοντος ἐν τῷ σιδήρῳ, τῷ πυρὶ, τῷ ἀνέμῳ, ἐν τῇ ἠλεκτρικῇ καὶ τῇ μαγνητικῇ, ἐν τοῖς χημικοῖς καὶ μηχανικοῖς νόμοις, ἐν ταῖς δυνάμεσι τέλος τῆς φύσεως τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἰδίων ἀτομικῶν δυνάμεων. Ἀρμόζει δὲ τότε νὰ εἰπωμεν μετὰ τοῦ Ῥουσσώ «ὁ ἄνθρωπος, ὅστις σκέπτεται, εἶναι ζῶον διεσθαρμένον.»

Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ. Ἐὰν τὸ δόγμα ἦναι ἀληθές, πάλιν, ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σκέπτονται καὶ ἐφευρίσκουν, ἐπειδὴ πράγματι ὅλοι, ἀπὸ

τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἑσχάτου, καὶ κατὰ πᾶσαν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν στιγμήν, προσπαθοῦν νὰ ἐπιτυχῶσαι τὴν σύμπραξιν τῶν δυνάμεων τῆς ἕξωθι ἡμῶν φύσεως, νὰ παράγωσι πλείοτερον δι' ὀλιγωτέρου κόπου, νὰ ἐλαττώσωσι τὴν ἐργασίαν τὴν ὁποῖαν αὐτοὶ, ἢ ἄλλοι χάριν αὐτῶν ἐπὶ ἀμοιβῇ, ἐκτελοῦσι, νὰ καρπῶνται ὅσον οἶδν τε μείζονα ποσότητα ἀπολαύσεων δι' ὅσον οἶδν τε ἐλάσσονος ἐργασίας, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ὀλόκληρος τρέχει εἰς πρκαρμὴν ἕνεκεν αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς διανοητικῆς πρὸς τὴν πρόοδον ῥοπῆς, τοῦ κέντρου τούτου ἐκαστοῦ ἀτόμου.

Πρέπει δὲ νὰ βεβαιωθῇ, ὡς συνέπεια, διὰ μὲν τῆς στατιστικῆς ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Λαγκαστρίας (ἐν Ἀγγλίᾳ), φεύγοντες τὴν πατρίδα ταύτην τῶν μηχανῶν, πορεύονται πρὸς εὐρεσιν ἐργασίας εἰς Ἰρλανδίαν, ὅπου αἱ μηχαναὶ εἶναι ἄγνωστοι, διὰ δὲ τῆς ἱστορίας ὅτι ἡ βαρβαρότης βρασιλεύει ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ὅτι ὁ πολιτισμὸς λάμπει ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀμαθείας.

Προδήλωσ ἡ σωρεῖα αὕτη τῶν ἀντιφάσεων προσκαρούει εἰς τὴν λογικὴν καὶ τὴν συνειδήσιν, ἐκ τούτου δὲ συμπεραίνομεν ὅτι τὸ πρόβλημα πρέπει νὰ ὑποκρύπτῃ ἐν ἑαυτῷ τὰ στοιχεῖα τῆς λύσεως.

Ἴδου τὸ μυστήριον ὅπισθεν τοῦ ὀρωμένου εἶναι τὸ μὴ ὀρώμενον. Θὰ προσπαθῆσω νὰ καταστήσω καὶ αὐτὸ ὀρώμενον. Ἡ ἀπόδειξις μου θὰ ἦναι ἐπανάληψις τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ, διότι καὶ τὸ πρόβλημα εἶναι τὸ αὐτό.

Οἱ ἄνθρωποι, ἂν δὲν ἐμποδίζονται ὑπὸ τῆς βίας, ῥέπουσι φυσικῶς πρὸς τὴν εὐθηνίαν, δηλαδὴ πρὸς τὴν δι' ὀλιγοτέρας ἐργασίας ἀπὸ λαυσιν τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ὅθεν δήποτε ἂν προσέρχεται ἡ εὐθηνία, ἐξ ἐπιτηδείων παραγωγῶν, ἔστω καὶ ἀλλοδαπῶν, ἐξ ἐπιτηδείων παραγωγῶν, ἔστω καὶ διὰ μηχανῆς.

Ἡ κατὰ τῆς ῥοπῆς ταύτης θεωρητικὴ ἀντίρρῃσι εἶναι ἡ αὐτὴ κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις. Καταδικάζουσιν αὐτὴν ὡς συνεπαγομένην ἔλλειψιν ἐργασίας διὰ τοὺς ἐργάτας. Ἄλλ' ἡ ἔλλειψις αὕτη εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον. Δὲν προσέχουσι δὲ εἰς τὴν μεταξὺ διακροῦς καὶ προσωρινῆς ἀργίας διαφορὰν. Ὅθεν ἀντιτάσσομαι, κατὰ τὰς περιστάσεις ἀμφοτέρως, τὸ αὐτὸ πρα-